

MACQUARIE
University
SYDNEY · AUSTRALIA

Ελληνική γλώσσα: «Μητέρα των γλωσσών»

Dr Ελισάβετ Κεφαλληνού
Macquarie University

Τι είπαν για την Ελληνική γλώσσα?

- Claude Charles Fauriel (1772-1844) : «Η Ελληνική γλώσσα έχει **ομοιογένεια** σαν την Γερμανική, είναι όμως πιο πλούσια από αυτήν. Έχει την **σαφήνεια** της Γαλλικής, έχει όμως μεγαλύτερη ακριβολογία. Είναι πιο **ευλύγιστη** από την Ιταλική και πολύ πιο **αρμονική** από την Ισπανική. Έχει δηλαδή ότι χρειάζεται για να θεωρηθεί η **ωραιότερη** γλώσσα της Ευρώπης».
- Don Francisco Rodriguez Adrados (1922-) “Στην πραγματικότητα **οι μεγάλες ευρωπαϊκές γλώσσες** και σήμερα όλες σχεδόν οι γλώσσες του κόσμου **είναι ημι-ελληνικές**, οι οποίες από μια πρώτη ματιά δεν μοιάζουν με τα Ελληνικά, αλλά κατακλύζονται από **ελληνικό λεξιλόγιο** και **ελληνικούς σημασιολογικούς δανεισμούς**. Όλο ή σχεδόν όλο το λόγιο λεξιλόγιο των μοντέρνων γλωσσών είναι άμεσα ή έμμεσα ελληνικό που το έλαβαν ως δάνειο άμεσα, ή μέσω των λατινικών, στην αρχαία, τη **μοντέρνα εποχή, ή σήμερα**».

Don Francisco Rodriguez Adrados

«-Εκεί που δημιουργούμε μια φράση, σε μια γλώσσα όπως είναι τα Ισπανικά, (συνεχίζει ο καθηγητής) οι Έλληνες μπορούσαν και μπορούν να δημιουργούν μια λέξη με όλη την δυνατότητα σύνθεσης που αυτό συνεπάγεται. Από κει διαφαίνεται ο αξεπέραστος πλούτος του ελληνικού λεξιλογίου, του αρχαίου και του νέου. Αυτή είναι η αίγλη τόσο της αρχαίας ελληνικής επιστήμης, όσο και της ελληνικής ποίησης».

(Αυτό που εννοεί είναι, ότι μια λέξη όπως π.χ. *Περικαρδίτις* > *περικαρδίτιδας*

= *Pericarditis*

= *prefix+ root+ suffix*

= *περί+ καρδιά+ ιτις*

= *πρόθεμα+ ρίζα+ επίθημα*

Έτσι δίνει η ελληνική γλώσσα το νόημα μιας πρότασης με μια λέξη, δηλαδή, (όρος ιατρικός που περιγράφει την ασθένεια ως **φλεγμονή γύρω από την καρδιά**).

Ποια είναι τα στοιχεία που προάγουν την Ελληνική ως η μητέρα των γλωσσών?

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο, τόσο από επιφανείς όσο και λιγότερο επιφανείς επιστήμονες, υποστηρίζουν ότι η ελληνική γλώσσα κατέχει μια ξεχωριστή θέση ανάμεσα στις γλώσσες του κόσμου. Ωστόσο αυτό δεν σημαίνει ότι υπερτιμούμε την Ελληνική και υποτιμούμε τις άλλες γλώσσες, οι οποίες ως συστήματα επικοινωνίας όλες είναι ισότιμες.

Αυτό όμως που διαφοροποιεί γλώσσες όπως η Ελληνική είναι οι αναπτυγμένες μορφές πολιτισμού που καλλιέργησε και οι οποίες συνέτειναν στην εξάσκηση του ανθρώπινου νου, έτσι ώστε αυτός να αναδειχθεί σε επίπεδα υψηλής διανόησης.

Να υπενθυμίσουμε βέβαια ότι η ελληνική γλώσσα είναι από αυτές τις γλώσσες που καλλιέργησαν πνευματικά την έκφραση, τις σύνθετες έννοιες και τον βαθύ στοχασμό. Όλα αυτά μαζί με μια διακεκριμένη αλλά και κυμαινόμενη αδιάκοπη πορεία για τους τελευταίους 30 και πλέον αιώνες.

Διαδρομή στους αιώνες...

Από την αρχαιότητα ακόμα καλλιεργήθηκαν ο φιλοσοφικός, ποιητικός και επιστημονικός λόγος, αναδείχθηκαν και τέθηκαν σε εφαρμογή, πολιτικές, ηθικές, κριτικές και θεσμικές έννοιες και αξίες. Επίσης επεξεργάστηκαν στοχαστικές ερμηνείες του αρχαίου ελληνικού δράματος, και αργότερα στην ελληνική γλώσσα συντέθηκε και διαδόθηκε ο Θείος Λόγος των Ευαγγελίων και των Πατέρων της Εκκλησίας.

Έγινε Lingua Franca στην διάρκεια της Ελληνιστικής εποχής και αφού συμβάδισε τους πρώιμους αιώνες της Ρωμαϊκής εποχής με την Λατινική, έγινε στην συνέχεια κυρίαρχη γλώσσα στα χίλια χρόνια του Βυζαντίου, όταν ο Ιουστινιανός συνέγραψε τους νόμους του, τις *Νεαρές*, στην Ελληνική και την καθιέρωσε επίσημη γλώσσα του Βυζαντινού κράτους, όπου και διατηρήθηκε μέχρι τον 15^{ον} αιώνα π.χ.

Στο Βυζάντιο και στην διάρκεια των χριστιανικών χρόνων η ελληνική καλλιέργηθηκε και εξελίχθηκε στο χώρο της χριστιανικής Θεολογίας και φιλολογίας και συνοδεύτηκε από άλλες μορφές πνευματικής δραστηριότητας όπως η Γραμματική, η Χρονογραφία παράλληλα με την εκκλησιαστική ποίηση (ποιοός δεν θυμάται την εξαιρετική ποίηση της Κασσιανής, για την οποία δυστυχώς μόνο οι Ρώσοι συγγραφείς έχουν κάνει εκτενείς μελέτες για το έργο της; και την οποία θεωρούν μοναδική περίπτωση, ιδιαίτερα για εκείνη την εποχή (8^{ος} 9^{ος} αιώνας μΧ.) όπου η γραφή ποιητικών κειμένων δεν ήταν συνηθισμένη). Επίσης στο πάνθεον των υμνωδών όπου εικονίζονται μόνο άνδρες, η Κασσιανή εικονίζεται είναι ανάμεσά τους, και είναι η μοναδική γυναίκα! Με τον Ελληνικό Διαφωτισμό (18^ο αιώνα) η ελληνική γλώσσα γνώρισε νέα καλλιέργεια, κάτι που δεν είχε σταματήσει αλλά είχε περιοριστεί στις τοπικές λογοτεχνίες (π.χ. Η κρητική αναγέννηση τον 17^ο αιώνα, με τον κύκλο του Ερωτόκριτου καθώς η κυπριακή και επτανησιακή λογοτεχνία), και πάνω από όλα το πανελλήνιο δημοτικό τραγούδι, με τις πολυποίκιλες παραλλαγές του, των οποίων ο γλωσσοπλαστικός λόγος των ανώνυμων δημιουργών «ταξίδεψε» μέχρι σε μας συμπαρασύροντας στο διάβα τους ζωντανά κάποια στοιχεία από την ηθική, τους μύθους, την πλοκή και τους συμβολισμούς τα οποία αγγίζουν την αρχαία τραγωδία (παραλογές).

Ο R. H. Robins...

Γι αυτό ο R.H. Robins, *A Short History of Linguistics*, 1990, λέει ότι τα μεγάλα κείμενα των Ελλήνων στοχαστών, επέδρασαν όχι μόνο πνευματικά, αλλά και γλωσσικά, εφόσον οι ιδέες εμπεριέχονται στις λέξεις. Ο σημαντικός αυτός γλωσσολόγος λέει συγκεκριμένα: «Η πνευματική ζωή της Ευρώπης στο σύνολό της- η φιλοσοφική, η ηθική, η πολιτική και η αισθητική της σκέψη- έλκει την καταγωγή από τα έργα των Ελλήνων στοχαστών. Και σήμερα ακόμα ξαναγυρνάμε πίσω σε ό,τι έχει αφήσει η πνευματική δραστηριότητα των Ελλήνων, αναζητώντας ερεθίσματα και κουράγιο. Με τους Έλληνες, όσο με κανέναν άλλον αρχαίο ή σύγχρονο πολιτισμό, ο σύγχρονος άνθρωπος αισθάνεται μιαν αναντίρρητη πνευματική συγγένεια» (1990:13).

Για την οικουμενικότητα της γλώσσας...

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο που υποβάλλει την οικουμενικότητα της Ελληνικής είναι η σημαντική προσφορά της στο τομέα της δομικής επεξεργασίας της γλώσσας. Η Έλληνες ήταν πρώτοι που εργάστηκαν ώστε να δημιουργήσουν κανόνες γραμματικής για να μιλήσουν για την γλώσσα, δηλαδή να επεξεργαστούν μια μετά-γλώσσα έτσι ώστε να γίνουν οι δάσκαλοι των ευρωπαϊκών γλωσσών. Ο Robins λέει επίσης γι αυτό: «Ο ελληνικός θρίαμβος στον πνευματικό πολιτισμό είναι ότι έδωσε τόσο πολλά σε τόσους πολλούς τομείς (...) Τα επιτεύγματα τους στον τομέα της γλωσσολογίας όπου ήταν εξαιρετικά δυνατοί, δηλαδή στη θεωρία της γραμματικής και στη γραμματική περιγραφή της γλώσσας, είναι τόσο ισχυρά, ώστε και να αξίζει να μελετηθούν και να αντέξουν στην κριτική. Επίσης είναι τέτοια που να εμπνέουν την ευγνωμοσύνη και τον θαυμασμό μας».

Ο Robins δεν αναφέρεται συγκεκριμένα στο πλατωνικό διάλογο, «Κρατύλος- Ή Περί ορθότητα ονομάτων», αλλά είναι γνωστό ότι το κείμενο αυτό θεωρείται ως το «Ευαγγέλιο της Ετοιμολογίας». Το κείμενο αυτό δεν μας οδηγεί μόνο ώστε να ανακαλύψουμε την καταγωγή των λέξεων, αλλά θέτει ένα αξεπέραστο φιλοσοφικό ερώτημα που πλανάται ακόμα ανάμεσα στους σύγχρονους γλωσσολόγους. Το ερώτημα συνίσταται στο εάν η γλώσσα/ομιλία είναι αποτέλεσμα της «φύσης», ή «θέσης»/συμφωνίας. Είναι γνωστό ότι οι περισσότεροι γλωσσολόγοι έχουν αποδεχτεί την θεωρία της «θέσης» και της «συμφωνίας», ωστόσο ο Γάλλος γλωσσολόγος Emile Benveniste, αναφέρει ότι, στο θέμα του εάν η γλώσσα είναι «φύσει ή θέσει» (στο κείμενο στα ελληνικά) η απάντηση είναι απόφαση του που θα δοθεί από τον νομοθέτη.

Δηλαδή αφήνει το θέμα ανοιχτό.

Αρχαία ελληνική κριτική της λογοτεχνίας!

Επίσης δεν πρέπει να ξεχνάμε τη σημαντική προσφορά της ελληνικής γλώσσας στην σύνθεση κριτικής σκέψης, όχι μόνο την γλωσσολογική αλλά και τη λογοτεχνική. Εδώ να μνημονεύσω το αξεπέραστο κείμενο κριτικής, την «Ποιητική» του Αριστοτέλη, όπου δεν σπουδάζει κάποιος κριτική της λογοτεχνίας χωρίς να το γνωρίσει.

Ο Αριστοτέλης, στην «Ποιητική», ξετυλίγει την διαδικασία της ποιητικής τέχνης, όπως την συναντά στα κείμενα της αρχαίας γραμματείας, την οποία μάλιστα τοποθετεί στο ίδιο επίπεδο με εκείνο της Φύσης. Όπως η Φύση, μας λέει, διακατέχεται από νόμους που διέπουν την υφή της άλλο τόσο και η Τέχνη της ποιητικής διακατέχεται από τους νόμους της δημιουργικής-της διαδικασίας.

Ο Αριστοτέλης λέει, ότι οι νόμοι της φύσης είναι ισότιμοι αλλά διαφορετικοί από αυτούς της τέχνης, ωστόσο είναι «ομόλογοι» γιατί και οι δύο (φύση και τέχνη) αποτελούν πιθανότητες από πράγματα/όντα τα οποία τα μεν (της τέχνης) είναι φτιαχτά «ποιητικά», με την έννοια του «ποιώ», ενώ της φύσης είναι φυσικά «ποιητά και φυσικά» όπως μας λέει ο ίδιος. Έτσι τόσο η Φύση όσο και η Τέχνη είναι δύο μορφές του «είναι». Η Φύση χαρακτηρίζεται από κίνηση και η Τέχνη/Ποίηση από *Μίμηση*. Η *Μίμησις* συνδέεται με την φύση και την κίνηση, ενώ τα «πράγματα» αντιλαμβάνονται ως κίνηση και Μίμησις. Ωστόσο τα «πράγματα» ως μίμηση είναι Μίμηση, αναγωγή στον εαυτό, δηλαδή εξέλιξη. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη όταν ο ποιητής μιμείται την Φύση, στην πραγματικότητα δημιουργεί και αναδημιουργεί τον εαυτό του ως επέκταση του δικού του μυθοποιητικού, ατομικού και εσωτερικού του κόσμου.

Ετυμολογία και λογοτεχνία/ποίηση ως εργαλεία για την διδασκαλία της γλώσσας

1. Λογοτεχνία

Αν ακολουθήσουμε τα λόγια του Αριστοτέλη θα δούμε ότι, όταν ο ποιητής δημιουργεί λογοτεχνία (τέχνη του λόγου) αναπαριστά σε λόγο τον εσωτερικό του κόσμο, όπως αυτός τον συλλαμβάνει μέσα από την προσωπική του διανοητική αντίληψη.

Αυτό σημαίνει ότι ο λόγος του είναι στοχαστικός, άρα επαγωγικός, γιατί δημιουργεί και αναδημιουργεί, στοχασμούς, αντικείμενα, πράγματα, δηλαδή αναπαριστά τον κόσμο γύρω του, ο οποίος είναι μια αντανάκλαση του εσωτερικού του κόσμου (Αριστοτέλης, αλλά και πολλοί άλλοι μετά από αυτόν). Ο ποιητής (αυτός που ποιεί) επιζητά να συναντήσει τον κόσμο του αναγνώστη για να δημιουργήσει νόημα (ο μοντερνισμός την διαδικασία αυτή την έχει κάνει σημαία του) .

Διδασκαλία...

Και εφόσον ο στοχαστικός (ποιητικός) λόγος είναι επαγωγικός, άρα ο αναγνώστης/φοιτητής πρέπει να ενεργοποιηθεί, να σκύψει πάνω στο κείμενο με ενάργεια και να αποκρυπτογραφήσει το νόημα που ενυπάρχει στο κείμενο. Πρέπει ταυτόχρονα να θέσει σε εφαρμογή, έννοιες όπως η φαντασία, οι συνειρμοί, η υπόθεση και η ερμηνεία.

Με τον τρόπο αυτό οι αναγνώστες/φοιτητές αναδημιουργούν στοχασμό και νόημα ενώ στην διαδικασία της ανάλυσης εσωτερικεύουν το κείμενο, επειδή οι έννοιες απαντούν στο κείμενο/ποίημα σύμφωνα με τις προσωπικές τους εμπειρίες και το γνωστικό τους υπόβαθρο.

Μια διαδικασία:

1.Τι λέει το κείμενο: (διάβασμα και οι πρώτες εντυπώσεις)

2.Πώς το λέει: (εξέταση, γλώσσα, συνειρμοί, εικόνες, σύμβολα, τεχνοτροπία, λογοτεχνικές επιρροές)

3. Γιατί το λέει: Ανάλυση, εμβάθυνση και νοηματική εμπειρία, σε αυτό το στάδιο, προχωρεί όσο το επιτρέπουν οι ίδιοι οι φοιτητές.

Μπορούμε να αναφερθούμε σε φιλοσοφικές θεωρίες, στην αρχαιότητα, στην σύγχρονη εποχή καθώς και σε εμπειρίες της κοινωνικής, καθημερινής ζωής. Αυτό εξαρτάται από το ίδιο το κείμενο αλλά και την ομάδα των φοιτητών.

Ακολουθούν πάντα γραφτές ασκήσεις, λεξιλόγιο κλπ.

Ποιητές/συγγραφείς που διδάσκονται

Σολωμός,
Παλαμάς,
Σικελιανός,
Καβάφης,
Ελύτης,
Σεφέρης
Εγγονόπουλος
Ερωτόκριτος
Θεοτόκης
Φακίνου
Καζαντζάκης

Θεματικές ενότητες: Εκπαίδευση (αναφορά στην παιδεία), Περιβάλλον, Παράδοση, (παραδόσεις, Πάσχα, Χριστούγεννα, Ακάθιστος Ύμνος)

Μυθολογία, Ολυμπιακοί Αγώνες, πολιτισμός και τεχνολογία, σύγχρονα επαγγέλματα (έμφαση στη γλώσσα)

Εξαμηνιαία μαθήματα (Σεμινάρια): Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (στ' Αγγλικά), Ιστορία της Ελληνικής γλώσσας (από γλωσσολογική, ιστορική και κοινωνική σκοπιά), Ελληνικά για ειδικούς σκοπούς (λεξιλόγιο και ετυμολογία), Μετάφραση.

Γλωσσικά μαθήματα, Γραμματική, Γλωσσολογία

2. Ετυμολογία

«Αρχή σοφίας η των ονομάτων επίσκεψις», Αντισθένης (444-365 π.Χ.)

Στον πλατωνικό διάλογο, «Κρατύλος: Η περί ορθότητας ονομάτων» συζητείται για πρώτη φορά η καταγωγή των λέξεων. Εκεί μας διδάσκεται η διαδικασία για το πώς να αναζητήσουμε τις αρχικές ρίζες των λέξεων, το έτυμον (ο έτυμος) για να ανακαλύψουμε το «αληθές» περιεχόμενο μιας λέξης, όπου υπάρχει η δυνατότητα ανάλυσης στα συστατικά της μέρη, εφόσον είναι και τα δηλωτικά της σημασίας της.

Όπως είναι ήδη γνωστό, οι λέξεις φέρνουν μαζί τους την ιστορία τους, την γνώση του παρελθόντος, με της μελέτη των λέξεων αποκαλύπτουμε αυτή την γνώση, την κάνουμε κτήμα μας και την μεταφέρουμε στους φοιτητές/φοιτήτριές μας. Από την εμπειρία μου, μέσα από αυτή τη διαδικασία, τα παιδιά όχι μόνο μαθαίνουν αλλά αρχίζουν να κατανοούν και την οικουμενικότητα της ελληνικής γλώσσας. Νομίζω ότι είναι ο καλύτερος τρόπος να αγαπήσουν για πάντα την ελληνική γλώσσα και ό,τι συνεπάγεται.

Παιδαγωγός=(pedagogue, pedagogies)

παιδί + αγωγή από το αρχικό ρήμα άγω:

Το ρήμα άγω> ήγαγα> αγωγή> αγωγός> αγώνας> αγωνία

Το ρήμα άγω στην αρχαία ελληνική σημαίνει:

οδηγώ, φέρνω, κατευθύνω, έχει θετική έννοια. Έτσι «παιδαγωγός» σημαίνει αυτός/αυτή που κατευθύνει, άγει, οδηγεί τα παιδιά στην γνώση (leadership!).

Η λέξη άλλαξε σημασία, έτσι ώστε το ρήμα άγομαι, που το βρίσκουμε σε κείμενα του μεσαίωνα, να σημαίνει «οδηγούμε» βίαια χωρίς την θέλησή μου να κάνω κάτι», έχει πάρει μια όχι τόσο θετική έννοια, π.χ. απαγωγή, που σημαίνει παίρνω κάποιον/κάποιο/κάποια με την βία.

Η ρίζα «αγ-» δημιούργησε πολλές λέξεις, π.χ.:

Παιδαγωγός=(pedagogue, pedagogies)

Από το «*άγω*» δημιουργήθηκαν τα ρήματα:

αν-άγω (αναγωγή)

απ-άγω (απαγωγή)

εισ-άγω

εν-άγω (εγείρω αγωγή, μηνύω)

εξ-άγω

παρ-άγω

προ-άγω,

προσ-άγω και άλλα.

Από την κατάληξη των ουσιαστικών σε *-αγος/ -ηγος* σχηματίζονται:

αρχηγός, χορηγός, κυνηγός, λοχαγός, στρατηγός, λοχαγός,

2. Ετυμολογία

Η ετυμολογία ήταν παλαιότερα ένα μάθημα σχεδόν υποχρεωτικό στα πανεπιστήμια. Τα τελευταία 30- ή 40 χρόνια με τις σύγχρονες εξελίξεις στην γλωσσολογία, η ετυμολογία ως μάθημα είχε σταματήσει να διδάσκεται.

Ωστόσο, η ετυμολογία ως μάθημα γνωρίζει μια αναβίωση τα τελευταία χρόνια, επειδή αναγνωρίστηκε πως σε σχολές όπως η Ιατρική, Ανατομία και Επιστήμες (Science) αποτελεί ένα ευεργετικό βοήθημα (Paulina W., 2007, Turmezei T.D., 2012, Kothari, M, Mehta A.L., 1996).

Spinner R., (2007), μας δημοσίευσε τα αποτελέσματα των πειραματικών μαθημάτων ετυμολογίας σε ελληνικούς και λατινικούς όρους και υποστηρίζει ότι, «η μελέτη του απέδειξε περίτρανα, ότι βασική γνώση λατινικών και ελληνικών ετυμολογιών, επαυξάνει την επίδοση και την σιγουριά στους φοιτητές/φοιτήτριες όταν αυτοί έχουν διδαχτεί και γνωρίζουν πώς να χρησιμοποιούν στην ιατρική ορολογία).

Ετυμολογία της ετυμολογίας

Etymology > ετυμολογία > έτυμος > (έτυμον + λόγος)

Το έτυμον βγαίνει από το επίθετο *έτυμος*, το οποίο σημαίνει, το *αληθινό*, το *αυθεντικό*. “Έτσι πέρασε στην γλώσσα να σημαίνει «την αρχική ρίζα κάθε λέξεως και την αρχική σημασία, η οποία προκύπτει από την ρίζα αυτή».

Η λέξη χρησιμοποιείται με αυτόν τον τρόπον ήδη από στον Όμηρο, «ψεύδομαι, ή έτυμον» ερέω (Κ΄), δηλαδή «να μιλήσω την αλήθεια ή να πω ψέματα».

Η λέξη *ετέός* (ρίζα ετ-), επίσης μοιράζεται την ίδια ρίζα, με το *έτυμον*, σημαίνει «αλήθεια» και μας δίνει το όνομα *Ετεοκλής* (Ετέός + κλέος), δηλαδή («αληθινή δόξα» (κλέος = δόξα), το όνομα υπάρχει στην *γραμματική Β΄*, και *Ετεοκρήτες* στον Όμηρο, σημαίνουν, οι αυθεντικοί, οι αυτόχθονες Κρητικοί (Μπαμπινιώτης, 2002).

Η ίδια ρίζα μας δίνει από το όνομα *ετέός*, *ετάζω*, *εξ-ετίζω* > *εξετάσεις*, (που σημαίνει ότι *εξ-ετίζω* με μεγάλη προσοχή) τις *εξετάσεις*.

Λόγος>Logos

Εξετάσαμε το έτυμον, ετυμολογικά και ιστορικό-συγκριτικά, το δεύτερο μισό συστατικό της λέξη **-λογία** σχηματίζεται από τη λέξη **λόγος** και επιχειρούμε μια ετυμολογική ανάλυση της λέξης αυτής.

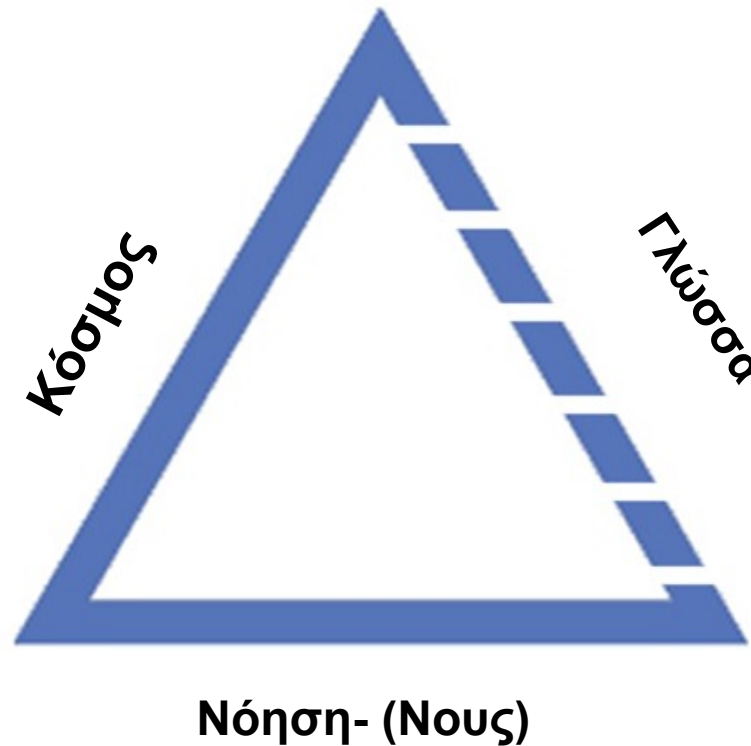
Ο Ηράκλειτος υποστήριξε ότι η ουσία του Θεού είναι το πυρ, και εκφράζεται μέσω του Λόγου. Ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης χρησιμοποίησε φιλοσοφικά την έννοια του Λόγου για να εκφράσουν τις λειτουργίες του της ανθρώπινης διάνοησης.

Αυτοί που προβληματίστηκαν πάνω στην έννοια του λόγου ωστόσο ήταν οι Στωικοί οι οποίοι μελέτησαν την σχέση που υπάρχει ανάμεσα στον κόσμο, στην νόηση και στην γλώσσα. Τον **κόσμο**, μας λένε τον καταλαβαίνουμε μέσα από την **νόησή** μας, μέσα από τον νου μας. Τα αντικείμενα αναφοράς (του κόσμου) υπάρχουν ως **έννοιες** τις οποίες έχουμε συνδέσει με τον κόσμο και οι οποίες δηλώνονται με τις λέξεις, δηλαδή την **γλώσσα**. Επομένως η γλώσσα είναι ένα σύνολο σημασιών και μορφών που δηλώνουν έννοιες με τις οποίες αναφερόμαστε στα πράγματα/όντα γύρω μας. Οι Στωικοί, αποκαλούσαν την σύνθεση αυτών των τριών εννοιών, κόσμος+ νόηση+ γλώσσα= λόγος και τον απεικόνιζαν με το περίφημο σημειακό τρίγωνο.

Λόγος > Logos

Η διακεκομμένη γραμμή δείχνει ότι η σχέση της λέξης με το αντικείμενο είναι έμμεση γιατί περνάει μέσα από την έννοια (σημαίνων- σημαινόμενο,- Saussure)

Η ετυμολογική, αρχική ρίζα του **λόγου**, είναι το ρήμα **λέγω**, από κει και λόγος που εκτός της φιλοσοφική και εν πολλοίς θεολογικής του έννοιας («εν αρχή ην ο λόγος και ο λόγος ην προς το Θεό, και Θεός ην λόγος»), σημαίνει επίσης τη λέξη. Το βάρος της λέξης λόγος υποδηλώνεται με την έκφραση «σου δίνω το λόγο μου» που δίνεται ως υπόσχεση τιμής, πίστης και εμπιστοσύνης και παλιότερα αποτελούσε συμβόλαιο άγραφου νόμου. Η λέξη επίσης έχει δημιουργήσει λέξεις, όπως η Λογική, έλλογο, άλογο, πρόλογο, επίλογο, λογισμό, συλ-λογισμό και άλλες.

-λογία, -logie, -logy

Σύμφωνα με τον Μπαμπινιώτη, υπάρχουν στην ελληνική γλώσσα 342 λέξεις στις οποίες το δεύτερο συνθετικό τους, έχουν το επίθημα –λογία, (ψυχο-λογία). Επίσης ο Γ. Κουρμούλης αναφέρει ότι υπάρχουν 111 λέξεις στην γαλλική, 130 στην Ιταλική, 146 στην Ρομανική, και 144 στην Ρωσική.

Τι σημαίνει όμως σε μια λέξη η προσθήκη του επιθήματος –λογία;

Ψυχο-λογία, **-λογία** εδώ σημαίνει, ο **λόγος**, η **μελέτη**, η **γνώση** για την ψυχή. Το ίδιο και σε όσες άλλες λέξεις εμπεριέχουν τη λέξη αυτή, κυρίως ως πανεπιστημιακά, ερευνητικά, πτυχία, μαθήματα και επιστημονικά επαγγέλματα και Σχολές.

Ενδεικτικά μερικές τέτοιες λέξεις...

-
- Psychology ψυχή+λόγος Ψυχολογία
 - Pathology πάθος+λόγος Παθολογία
 - Palaeontology παλαιός+λόγος Παλαιοντολογία
 - Epistemology επιστήμη+λόγος Επιστημολογία
 - Cardiology καρδιά+λόγος Καρδιολογία
 - Archaeology αρχαίος+λόγος Αρχαιολογία
 - Ecology οίκος+λόγος Οικολογία
 - Zoology ζώο+λόγος Ζωολογία
 - Biology βίος+λόγος Βιολογία
 - Theology θεός+λόγος Θεολογία

Τι λένε οι φοιτητές...

-
- **Savvas**: “..one can see that etymology is of great significance as it allows the reader to have greater control over the text of piece of writing which they are reading, therefore granting them an enhanced understanding of what the text is essentially trying to communicate to the reader”.
 - **Stratos**: “ Through my research to etymology I discovered that the Hellenic language is not just a language for the Greeks but without doubt a universal language for the whole world to utilize”.
 - **Alexandros**: “ Once more through etymology we can better understand the essence of a particular word and text and at the same time, obtain a historical perspective of the past and the way they thought”.
 - **Kostas**: Etymology should never be underestimated as a discipline as it is not only reveals the true meaning of words enhancing one’s vocabulary but also gives an amazing insight of t he way people, and in that case the ancient Greeks thought and lived”.

Τέλος...

*«Την γλώσσα μου έδωσαν Ελληνική,
Μεγάλη έγνοια η γλώσσα στις αμμουδιές του Ομήρου»-Οδυσσέας Ελύτης*

*«Μήγαρις έχω τίποτε άλλο στο μυαλό μου πάρεξ ελευθερία και γλώσσα;
Διονύσιος Σολωμός,*

Αγαπητές μου και Αγαπητοί μου συνάδελφοι, την γλώσσα μας μάς την δώσανε, είμαστε όλοι υπεύθυνοι να την παραδώσουμε αν όχι πιο δυνατή, τουλάχιστον έτσι όπως μας την παραδώσανε. Είναι ιστορική μας ευθύνη!!!

Σας ευχαριστώ πολύ, καλή επιτυχία και καλό κουράγιο στο δύσκολο έργο σας.